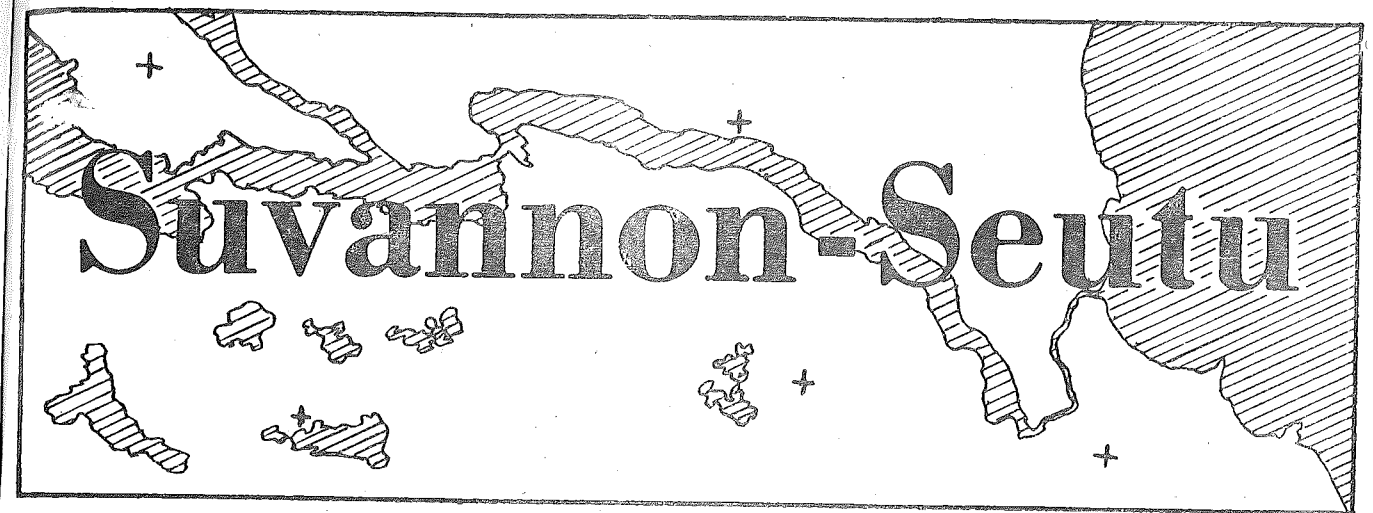

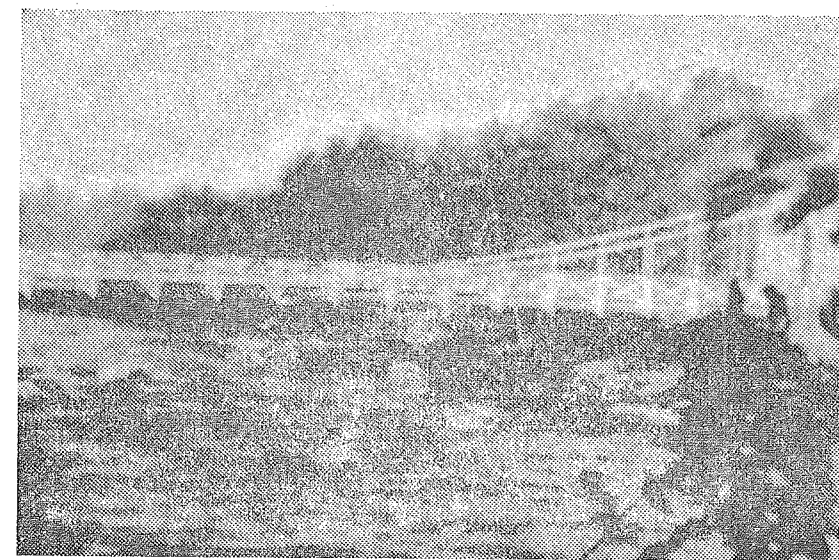
N:o 1 HELMIKUU

Suvanto-Säätin julkaisema aikakauslehti.

1961

Päätoimittaja Santeri Ollikainen

KUN ENSIMMÄINEN LAIVA LASKETTIIN KIVINIEMEN KOSKESTA

Kuvassa Kiviniemen koski ja sen yli johtava maantiesilta

Kiviniemen koskessa kävi mah-
tava virta, vaikka siinä ei ollut äk-
kinäistä putousta. Kosken alapuo-
lelta katsottuna vierä vesi jonkun-
laista alamäkeä lähes puoli kilo-
metriä. Tässä mäessä oli mutkia
ja kiviä pienemmistä sellaisiin,
jotka ulottuivat vedenpintaan ja
muutamat ylikin. Vesi kohisi kivien

ympärillä valkeana vaahtona. Näin
ollen ei jokaisesta ollut veneellä tä-
män laskijaksi. Monet olivat koetta-
neet ja onnistuneetkin, mutta useat
olivat saaneet maksaa tämän yri-
tyksen hengellään.

Varpaan miehet ja Sakarlan vel-
jekset olivat jotakuinkin varmoja
koskenlaskijoita. He olivat ikänsä

asuneet kosken rantamilla ja tun-
sivat siitä jokaisen kivenkolon kuin
oman taskunsa. Kun koskesta oli
aikaisemmin uitettu joka kesä pal-
jon tukkeja, laskivat e.m. miehet
»puulaakin veneet» virrasta alas ja
lie heillä ollut joskus muutamia
hurjapäitä kydyssäkin. Kuitenkaan
eivät kosken ranta-asukkaat yleen-

sä pyrkineet veneillään kuohuihin vaan katselivat niitä mieluummin sivultapäin.

Alkoi sitten liikkua huhuja että Saimaa-laiva tuotaisiin Vuokselta Suvannolle ja laskettaisiin koskesta alas. Pidimme tätä melkein yliluonnollisena asiana. Jos kerran matalla kulkevalla veneellä oli koskenlasku vaarallista, niin kuinka siitä selviytyisi syvällä kulkeva laiva. Varpaan Juho oli koettanut laskea koskesta Pölläkkälän tukkiyhtiöitten proomuja, mutta huonolla tuloksella. Monia niistä jäi roikkuamaan kivien varaan eri puolille virtaa. En muista että pääsiko yksikään kunnollisesti Suvantoon. Miten siinä kävisi laivalle, joka kulki vieläkin syvemällä?

Ymmärsimme kyllä houkutuksen laivan kuljettamisesta kosken kautta. Tähän saakka oli Vuoksesta tuotu laivat Suvannolle vetämällä ne maitse Kiviniemen kannaksen poikki. Matkaa tuli runsas kilometri ja aikaa kului siinä hommassa pari viikkoa. Välineet olivat alkeellisia. Vetolaitteena oli puinen »vorotti» jota kiertämään tarvittiin kahdeksan miestä. Lankkujen ja rullien päällä vaelsi laiva hiljalleen eteenpäin.

Muistan hämärästi kun »Runoa» hinattiin maantietä myöten kotini ohitse. Kun »Suvanto» sitten vuosia myöhemmin teki saman matkan, olin jo iso poika. Tämä tapahtui vähän ennen vapaussotaa ja urakoitsijana oli Varpaan Yrjö, sama mies, joka sitten myöhemmin sodan myrskyissä katosi Venäjälle. Yrjö kertoi silloisen nimismiehen, H. Helanderin olleen hyvin vihainen siitä, kun laiva jäi joulunpyhiksi maantielle Vuoksen ja Suvannon puolivälille. Mutta ei sitä saa-

nut siirretyksi edes virkavallan mahti. Joululiikenteen oli käytettävä laivan kohdalla maantienojan toista puolta.

Tällainen laivojen siirto kulutti paitsi aikaa ja vaivaa, myös runsaasti rahaa. Näin ollen näytti kosken lasku hyvin houkuttelevalta. Mutta missä olisi mies, joka kykenisi tuollaisen teon suorittamaan? Huhu oli kavaltaanut senkin. Kuuppon Ville, Sakkolan Röykkylän kylästä. Hän oli suorittanut »kapteenin tutkinnon» ja kuljettanut laivoja useana kesänä sekä Vuoksella että Suvannolla. Siinä oli kyllä pätevä mies, mutta uskaltaako hän panna henkensä vaaraan ja yrittää sellaista, mitä ei kukaan ollut vielä tehnyt. Siinä oli pohtimista.

Aika kului ja huhut laivan laske- misesta vaimenivat. Kesä vaipui jo syksyyn ja asia tuntui kutistuvan omaan mahdottomuuteensa. Voisivathan ruununmiehetkin kieltää tuollaisen teon josta saattaa olla seurauksena rautaisen laivan katoaminen kosken syövereihin miehineen päivineen.

Näin ajattelimme, mutta toisin kävi. Kuuppon Ville ei ollut arkalasta kotoisin. Hän ryhtyi toimeen, kun aika oli tullut. Asiasta ei puhuttu kaduilla eikä toreilla, vaan kaikki tapahtui nopeasti — yllätyksenä.

Lienee ollut jo lokakuu, kun satumalta katsahdin ulos tupamme ikkunasta. Siitä näkyi koskenniska muutaman sadanmetrin päässä kuin tarjottimella. Huusin hämmästyksellä, sillä Saimaa laiva oli ilmestynyt kosken niskalle ja liukui virtaan. Juoksin rantaan ja kosken sillalle niin nopeasti kuin pääsin. Siellä oli jo muutamia ihmisiä ja

lisää saapui. Mutta tulimme liian myöhään. Laivaa ei näkynyt enää missään. Se oli laskenut onnellisesti kosken ja sitä kiinnitettiin ehkä parhaillaan Suvannon laituriin.

Kaikki oli tapahtunut melkein silmänräpäyksessä. Lienee kuitenkin pari onnellista sattunut sillalle sopivaan aikaan ja nähnyt tuon harvinaisen näytelmän. Näiltä kyseltiin nyt monenlaista.

— Olik hänellä uimahousut jalas?

— Mite nii —?

— No, ois pääst järkinää hyppäämää koskee jos laiva ois mänt kivel.

— Sarkahousut sil olliit ja pitkävartiset lapikkaat. Täs silla paikoil nous konemieski kannel.

— Ja hyväst pääsiit Suvantoo?

— Vissiinkii ne siel on.

Uteliaammat lähtivät Suvannonrantaan nähdäkseen omin silmin, että laiva oli päässyt onnellisesti perille, mutta suurin osa uskoi asian muutenkin.

Kuuppon Ville oli tehnyt urotyön ja hankkinut kaksituhatta markkaa viidessä minuutissa. Konemiehen nimen olen unohtanut, mutta hän sai samanlaisen summan.

Kun tämä ensimmäinen koskenlasku onnistui näin loistavasti, joutui Ville viemään tämän jälkeen useita muitakin laivoja koskesta alas. Hän oli löytänyt sellaisen uoman kivien välistä, jota voi kulkea turvallisesti. Yhtään onnettomuutta ei tapahtunut vaikka hän kuljetti koskesta neljä tai ehkä viisi laivaa. Näistä, ja laivaliikenteen loppuajoista Vuoksella ja Suvannolla saanen kertoa joskus myöhemmin.

I. Karpanmäki

Sunnuntai

Kirj. Siimon.

Näitä kuutta Herraa vihaa ja seitsemää hänen sielunsa kauhistuu:

Ylpeitä silmiä, valheellista kieltä, käsiä, jotka vuodattavat viaton verta, sydäntä, joka häijyjä juonia miettii, jalkoja, jotka kiiruusti juoksevat pahaan, väärää todistajaa, joka valheita puhuu ja riidan rakentajaa veljesten kesken.

Sananl. 6. 16—19.

Siinä on monivaiheinen luettelo, niistä ihmisen ominaisuuksista, mitkä tavallisesti ovat sen ja sellaisen pahan alkuna, mitä valittavan usein ja vielä valitettavimmin seurauksin maailmassa tapahtuu. Herää ihmettelevä kysymys, miksi eivät ihmiset, joiden maalliseksi olinpaikoiksi on tämän maailman eri kulmat luotu, voi keskinäisessä ymmärryksessä elää ja rakentaa, oloilansa kaikille kanssaihmisilleen kuitenkin noin kohtalaiseen suotuisaksi?... Miksi? — — —

Jos lähdemme tähän kysymykseen etsimään vastausta niin laajalta ja monisäikeiseltä alueelta, kuin asian mikroskooppisen tarkka, yksityiskohtainen selvittely eri vivahteineen vaatisi, ei siihen riittäisi aika, ei voimat, eikä älykään.

Jonkinlaisen kuvan, vaikkapa vain varjokuvan, saamme tuota kysymystä heijastamaan, kun lähdemme tutkimaan ihmistä sinänsä ylläolevain raamatullisten sananlaskujen säikeiden pohjalta.

Siinä sanotaan, että Herra vihaa noita kuutta, tahi seitsemää ihmisen ominaisuutta, joita hän pitää kutakin erikseen ja kaikkia yhdessä alkusyyinä kaikkeen siihen pahaan, mitä maailmassa on tapahtunut, tapahtuu parhaillaan ja tu-

lee vastaisuudessa tapahtumaan.

Me kukin tunnemme monia noista Jumalan vihan alaisista ominaisuuksista, kenties kaikkikin. Tuskin mitään niistä me tunnustamme omiksemme, mutta jostakin lähimmäisestämme olemme löytävinämme jonkun, tahi useampiakin niistä.

Tarkatessamme noita sananlaskuja, kiintyy huomio siihen, että Jumala ei suinkaan ilmoita vihaavansa ihmistä, ei siis sellaisia-kaan, joissa nuo hänen vihansa alaiset ominaisuudet ilmenevät, vaan Hän vihaa ainoastaan niitä ominaisuuksia, irrallisena. Tällä siis Jumala tahtoo sanoa ihmiselle: »Sinä ole pohjaltasi hyvä ja kelloinen, sillä olenhan luonut sinut omaksi kuvakseni, mutta jos sinulla on sellaisia ominaisuuksia ja taipumuksia, jotka eivät ole soveliaita minulle, niin hylkää ne ja karista pois itsestäsi kaikki se saasta, mikä pahentaa sinut. Kun näin teet, tulee sinusta se, jonka luomistyössä katsoin hyväksi ja soveliaaksi.»

Käsitelkäämme vielä lyhyesti noita sananlaskun osia kutakin yksikohtaisesti: Siinä mainitaan ensimmäisenä: ylpeät silmät.

Silmät ovat sielun peili sanotaan ja siksi nämä ylpeät silmät heijastavat niiden omistajan sydäntä ja sielua. Se mitä sielussa liikkuu, sädehtii silmistä ulos. Ylpeäsilmainen on omahyväinen, aliarvioi lähimmäisensä ja on tottelematon Jumalan johdatukselle. Hän jumaloi itseään ja kuvittelee omia kykyjään, eikä tunnusta sitä hyvää, mitä hänellä mahdollisesti on, Jumalan lahjaksi.

Valheellinen kieli ja tahallisesti vääristelty lausunto on tehnyt maailmassa enemmän paha, kuin pystymme arvioimaan. Se on sortanut monen, parempi sanoa: lukemattomien ihmisten onnen, niin henkisessä, kuin taloudellisessa mielessä ajateltuna.

Vertavuodattavia käsiä löydämme vanhanajan historiasta niin paljon, että ei ole ihme, jos tämän sananlaskun syntymisaikoina jo Jumalanmiehet, sananlaskun tekijät, asettivat ne yhdeksi niistä, jotka parhaiden ansaitsevat Jumalan vihan. Alka on edistynyt, ihmiskunta on opillisesti sivistynyt, mutta vertavuodattavia käsiä on edelleen, synnyttämässä ihmistenkin oikeutettua vihaa ja kauhistusta. Näitä käsiä on niillä, jotka valitkoista taistelevat, niillä, jotka toisen hankkimaa omaisuutta himoitsevat anastaa, niillä, jotka luonteensa synnyttämän pahuuden, tahi kieroan menneen kasvatuksen vuoksi ovat jääneet sielussaan pedon asteelle.

Häijyjä juonia miettivä sydän on se kuiskuttaja, joka yllyttää kaikenlaisiin rikkomuksiin ja väärinkäytöksiin ja joka saa ohjeensa pimeyden hengiltä.

Silloin kun häijy ja juonitteleva sydän käsklee ja jalat tottelevat, niin ne vievät sille tielle, missä hyvät teot ovat tuntemattomat. Ne vievät vieraiden kassa-arkkujen ja vieraiden tavaravarastojen ääreen saalistamaan.

Ei väärä todistaja pääse rankaisematta ja joka rohkiasti valehtelee, ei hän ole selviävä. Näin sanotaan pyhässä kirjassa. Hän joutuu rangaistukseen, koska Jumalan pyhä viha lepää hänen päällensä. Maallinen oikeuskin on asettanut hyvinkin ankaran rangaistuksen väärästä valasta ja siihen yllytyksestäkin.

Valehtelijat ovat riidan rakentajia, naapureiden, aviopuolisoiden ja veljesten (sukulaisten) kesken.

Kun viimeiset tulivat ensimmäisiksi

Kirj. M. Kurikka.

Suurenpuoleisten hiihtokilpailujen edellä luetellaan sanomalehdissä aina nimekkäimpien hiihtäjien arvotut lähtönumerot ja niiden nojalla päätellään eri hiihtäjien hyvästä tahi huonosta sijoituksesta lähtöviivalla.

Lähtönumerolla voi olla joskus myönteinen tahi kielteinen vaikutus kilpailijan saavutukseen, mutta harvoin se yksistään vaikuttaa onnistumiseen ja lopputulokseen.

Noin 35 vuotta sitten järjesti Petäjäjärven nuorisoseura eräät hiihtokilpailut talonsa ympäristömaastossa. Olin siihen aikaan hiihtoon innostunut ja mukana näissä kilpailuissa, joten voin omakohtaisesta kokemuksesta kertoa kilpailun kulun.

Maaliskuun loppu oli käsillä ja kilpailut olivat talven viimeiset. Siitä lieene johtunut, että halukkaita matkaan lähtijöitä oli melkoisen runsaasti. Nostettuamme lähtönumerot erään palkintotuomarin hatusta,

Raamatussa kylläkin käsitellään velisanaa laajemmassa merkityksessä, kuin mitä se sukulaissuhteessa on, sillä siellä esitellään ihmiset veljiksi ja sisariksi ihmisenä ja lähimmäisenä. Myöskin Jeesus usein käyttää ihmisestä sanontaa: veli.

Hän sanoo mm.: »Kaiken sen, mitä te teette yhdelle minun vähimmästä veljistäni, teette te minulle.»

Jospa ihmisellä olisikin sellainen äly, että kaikesta siitä mitä hän tekee, tahi aikoo tehdä, hän ensin ajattelisi: »Onko tämä sellaista, minkä Jumalakin hyväksyy?»

Alistukaamme kaikessa Jumalan väkevän käden alle, että hän meidät ajallansa korottaisi.

voitiin kilpailu välittömästi alkaa. Matkaan lähdettiin yhden minuutin väliajoin.

Olin saanut lähtönumerokseni kolmosen, joten jouduin alkupäähän ladulle. Sopinee vielä mainita, että kilpailu alkoi vähän jälkeen puolipäivän ja sää oli kirkas sekä aurinko paistoi keväisen lämpimästi.

Alkumatkassa suksat luistivat mainiosti, sillä silloin oli jo sopivia pienten vöiteiden eri laukeliä varten. Hyvätuulisena lykin lylyjäni vaihtelevassa maastossa.

Latu kulki alkupäässä tietä pitkin emäntäkoulun suuntaan ja sitten se Petäjäjärven sijainneen saaren kohdalla kääntyi vasemmalle metsämaastoon, jyrkkää mäenrinnettä ylös, loppumatkan ollessa sekavaa ylösalas törmäilyä valtion järeässä metsikössä. Radan pituus oli tarkoitettu 10 kilometriksi.

Hiihdeyttyäni yllämainitun saaren kohdalle, sain näköpiiriini edelläni lähteneet ja välimatka oli melkoisesti lyhempi, kuin lähtiessäni.

Tämä oli iloinen toteamus ja pani jo kuvittelemaan hyvää sijoitusmahdollisuutta. Saavutinkin kohta edelläni hiihtäjät, mutta ihmetytti minua se, kun he kohteliaasti käänsivät suksensa sivuun ja sauvoihinsa nojaten seisoskelivat rauhallisesti päästäessään minut ohi. En ollut edelle päästyäni pitkällekin hiihtänyt, kun tilanne selvisi minullekin. Lämmön vaikutuksesta latu oli niin pehmenyt, että se alkoi pudottaa maapohjaan asti, joten hiihtäminen oli kuin ainaista jyrkkää mäen nousua. Aamukylmällä hiihdeytetty latu oli hangen pinnassa, mutta nyt suksat painuivat yli puolimetriä aina jokaisella sauvojen nykäisyllä. Sauvojen työnön vaikutuksesta suksat nousivat aina lumen pinnalla ja taas humah-

tivat alas, kun hiihtäjän kehopaino vaikutti nousukohtaan.

Vähitellen alkoi häntäpäässä läheneitä lappautua kannoilleni ja olin taas puolestani kohtelias antamaan heille latua. Ohittajista kukin kohta jälleen joutui huomioimaan, että ei edessähiihtäjällä ollut etumatkastaan toivottua etua. Niin vähitellen olivat kaikki hiihtäjät yhtenäisessä matelevassa jonossa. Vaikka olikin kilpailu, niin ei kenelläkään tuntunut olevan kiire, vaan jokainen olisi mieluummin hiihtänyt perässä, kuin rehkinyt latua aukomassa. Tehtiinkin sopimus, että vuorotellen kukin on kärkiaurana ja toiset saavat sillä aikaa lepuutella jänteitään aukautulla ladulla.

Maaliin tultiin yhtenä rykelmänä, jonkinlaisessa ruoturintamassa. Ennätysaika ei luonnollisesti tämänpäivän kilpailussa saavutettu, ellei ennätystä olisi laskettu vallan toisin päin, eli siten, että kuinka paljon saadaan kulumaan aikaa kymmenen kilometrin hiihdossa. Eipä silti hiihtäjille kunnolla hikikään tullut, sillä sen minkä alkumatkan ponnistukset pintaan nostattivat, auringon lämpö loppumatkan verryttelyn aikana kuivatti.

Voisi luulla, että tällaisessa kilpailussa on palkintosijain selville saanti vaikeaa, mutta se osoittautui erittäin helpoksi. Kun kaikki tulivat yhtäaikaaisesti maaliin, niin viimeisenä lähtenyt oli käyttänyt matkan hiihtämiseen lyhimmän ajan. Viimeksi startannut sai siis ansaitusti I palkinnon, hänen edellään lähtenyt toisen ja niin edelleen.

Ensimmäinen siis tuli, tahi jäi, viimeiseksi ja viimeinen tuli ensimmäiseksi.

Kun tietäjä-ämmää tarvittiin

N. Kiiskin muistelmia

Nuorena ollessani eleli naapuri-pitäjässä tietäjäeukko, jonka tietoja ja taitoja käyttivät hyväkseen kaiketi melko laajalla alueella asuvat ihmiset. Minunkin syntymäkyläni asukkaat joutuivat silloin tällöin etsimään apua tuolta kansan keskuudessa kuululta tietäjänaiselta. Yritettiin saada apua sairauksiin, neuvoja varastettujen tavaroiden löytämiseksi, tietoja kadonneiden eläinten olinpaikasta.

Kerran oli erästä naapuritalosta hävinnyt hevonen laitumelta eikä sitä löytynyt, vaikka kuinka olisi etsitty. Siihen aikaan oli vielä hyvin yleistä, että karja kulki väljämetsällä joko paimennettuna tai ilman. Aidattuja hakamaita oli varsin vähän käytössä. Hevoshaka oli kuitenkin useimmilla taloilla, sillä hevosta tarvittiin usein. Näin oli laita myös kyseisessä talossa. Isäntä oli illalla voinyt ruunan laitumelle, mutta kun hän aamulla meni hevostaan hakemaan, sitä ei löytynytäkään. Koska haan aidassa ei löytynyt mitään rikkonaista kohtaa, alettiin talossa epäillä »pitkäkyntisen» vierailleen hevoshassa. Pieni mahdollisuus oli, että hevonen olisi jotenkin päässyt väljämetsälle. Etsiminen oli kuitenkin vaikeaa, koska sillä ei ollut kelloa kaulassa.

Kun etsiminen ei tuottanut tulosta, päätti naapuri lähteä kysymään tietäjältä neuvoa asiaan. Mennessä piti viedä pullollinen määrätynlaista kirkasta ainetta, koska vain sen läpi katsomalla tietäjä saattoi nähdä paikan, missä etsittävä oli. Tässä tapauksessa pullosta olikin näkynyt metsämaastossa isonpuoleinen kivi ja sen luona aidan nurkkaus. Tietäjä oli vielä lisäksi selittänyt, miten

pitkän matkan päässä tuo paikka sijaitsi ja mihin ilmansuuntaan päin hakumatka oli suunnattava. Noita oli »tietämisen» ajaksi voinyt isännän mukanaan lähellä olevaan metsään. Selvänäkemisen aikana puhkesi rajuilma kuin toiminnan tehostamiseksi, puut hujuivat voimakkaassa tuulessa ja ilmakein oli kuin tummennut. Myrsky kesti koko toimituksen ajan, mutta heti, kun tietäjäeukko ja isäntä tulivat ulos metsästä, ilma tyyntyi. Pullo piti lähtiessä jättää tietäjälle.

Saamiensa neuvojen mukaan naapurimme lähti etsimään hevostaan. Lähiseudun metsät tuntien hän löysi pian määritellyn paikan Riiskan ja Lapinlahden välisestä Suoperän maastosta. Siellä oli kuvatonlainen kivi ja aidan nurkka. Hevonen hörähti jo matkan päästä isännälleen. Sen häntäjouhet olivat kiertyneet aidaksiin ja aidassa kiinni olevan puun oksiin niin lujasti, ettei eläin ollut päässyt omin avuin satimesta pois. Hevosen pään ulottuvilla oli onneksi sattunut olemaan lähteentapainen vesikulppa, joten se ei menettänyt janoa vankeutensa aikana.

Toinen tapaus, jonka selvittämiseksi käännettiin tietäjän puoleen, sattui myös kotikyläni asukkaiden piirissä. Isännät tekivät sieltä hevosella matkoja milloin Pietariin milloin Viipuriin vieden mukanaan heinää, nahkoja, voita ym. maataloustuotteita. Paluumatkalla oli kuormana omien ostoksien ohella usein matkan varrella oleville kauppaäikeille tulevia tavaroita. Pietariin oli matkaa noin 75 kilometriä, Viipuriin noin 90.

Tälläkertaa oltiin tulossa Viipurista kotiin päin jossain Muolaan

seutuvilla. Eräs matkamiehistä huomasi rahalomppakonsa kadonneen. Sitä ei etsimisestä huolimatta löytynyt. Kun tietäjä-ämmän vastaanotopaikka sattui olemaan jokseenkin matkan varrella, päätettiin mennä yhdessä miehin tietäjän puheille. Asianomainen sattuikin olemaan kotona. Matkamiehet olivat tuskin saaneet asiansa selvitettyksi, kun ämmällä oli jo valmiina neuvo lompakon löytämiseksi.

— Ei tarvitse olla huolissaan rahalompakon kohtalosta enempää kuin rahoistakaan. Menkää rauhasa kotiin! Lompakko löytyy siellä samasta taskusta missä se oli ennen katoamista.

Tuntui uskomattomalta, että löytäminen voisi noin yksinkertaisella tavalla tapahtua, mutta toivonkipinä jäi kuitenkin kytämään.

Kotona odotti matkamiehiä lämmin sauna, lauantai-ilta kun oli. Syötyään isäntä, jolta lompakko oli kadonnut, meni saunaan. Naisväki oli navetta-askareilla eikä talossa ollut muutamaa hetkeen ketään. Tultuaan saunasta isäntä latasi piippunsa ja haeski housujen taskusta tulitikkuja. Silloin hänen käteensä osui lompakko, joka oli matkalla kadonnut. Ja kaikkein ihmeeksi rahatkin olivat siinä tallella. Tapaus tuntui isännästä merkittävältä, sillä ilman ihmiskäsiä lompakko ei toki voinut ilmaantua takaisin taskuun. Ehkä rahapussi oli jossain matkan vaiheessa solahtanut rekeen ja joku seurueen jäsenistä oli sen löytänyt ja pistänyt taskuunsa. Tietäjän neuvon kuultuaan »löytäjä» joko ilmoituston pelosta tai omantunnon pakottamana palautti esineen oikealle omistajalle sopivan tilaisuuden tullen. Parempaa selvitystä asia ei myöhemminkään saanut.

Muitakin yhtä onnellisesti selvinneitä tapauksia oli erälle sieläpäin sattunut. Nuo pari kuulemaani juttua ovat jääneet erityisesti mieleeni.

Kannaksen miehiä aseistamassa

Jatkoa 1960 joulunumeroon.

Päivämääriä syömättä kylmässä vankivaunussa ja ainainen kuoleman uhka.

Sitten minut siirrettiin kylmään vankivaunuun, jossa sain olla useita päiviä vilussa ja nälässä. Seuraavan päivän aamuna tosin minulle tuotiin lasillinen teetä ja pala soke-ria, mitkä nautin mielihyvällä. Sitä seuraavana päivänä uskalsin pyytää ruokaa ja sain palasen makkaraa sekä pienen sirusen leipää. Kello 9 illalla tuli luokseni kaksi aseistettua miestä ja veivät minut esikuntaan komissaari Palmun tutkittavaksi. Palmu tiukkas minulta tietoa, mitä vein Suomeen niillä matkoilla, joita olin Pietariin tehnyt kuluneena syksynä. Selitin tuoneeni Suomesta ruokatarvareita Pietariin ja täältä vienneeni paluumatkalla erinäisiä kauppatavaroita. Luonnollisesti ei puheitani uskottu, vaan kiroillen ja uhkaillen vaadittiin tunnustamaan rikokseni, sekä ilmoittamaan avustajiani. Lopulta Palmu tekeytyi ystävälliseksi ja lupasi vapauttaa minut, sekä antaa hevoseni ja rahani takaisin, jos ilmoitan niiden nimet, jotka ovat avustaneet aseiden hankinnassa. Kun vaikenin, niin vietiin minut takaisin samaan vaunuun, missä olin ollut ja nyt sain olla kolmatta vuorokautta ilman ruokaa ja juomaa. Lopulta pyysin erästä vartijaani hakemaan ruokaa ja selitin, että komissaarin hallussa on rahani, joilla voin ruokani maksaa. Vartija lähti jonnekin ja palatessaan toi sellaisen tiedon, että tänään illalla annetaan Suokalle sellainen illallinen, ettei hän enään ikinä ruokaa tarvitse. Kello 9 illalla tulikin venäläinen upseeri kahden pistinkivääreillä varustetun sotilaan kanssa ja komensi minut seuraamaan mukanaan. Luulin nyt viimehetkeni tulleen, mutta minut vietiin vaan esikuntaan, jossa komissaari Palmu piti julman pu-

heen Suomen "lahtareista" ja kysyi: Onko aseiden hankinnassa mukana Sakkolan nimismies Seitola ja talolliset Puolakka ja Jääskeläinen. Sanoin, etten tunne asiaa. Ojentaen aseet minua kohti uhkasivat he ampua minut siihen paikkaan, mutta yrittivät vielä kuitenkin onkia tietoonsa yhtä ja toista asehankinnasta. Hämmästykseni he tuntuivat tietävän monia yksityiskohtia toiminnastani. Kun tutkinto ei tuottanut heidän toivomaansa tulosta, vietiin minut takaisin rautatievaunuun.

Seuraavana yönä kellon lähestyessä 12 ja odotellessani teloituttajiani, kutsuin luokseni yhden vartiossa olevista punakaartilaisista, otin kellon taskustani ja sanoin: "Kun nyt kellon tultua 12 yöllä minut ammutaan, niin pyydän sitä teistä, jonka kuu-

lasta kuolen ottamaan tämän kellon ja säilyttämään sen muistona minus-ta".

Eräs miehistä pyysi ostaa kelloni, vaan sanoin, etten nyt näissä oloissa tarvitse rahaa, mutta toivon hartaasti, että äsken esittämäni toivomus täytettäisiin.

Nyt eräs Reponen niminen mies alkoi puhua toisille, minua puolustaan. Hän sanoi: Ei ole niinkään varmaa, että mies on syyllinen ja Reponen sekä eräs toinen mies lähtivät lähetystönä esikuntaan pyytämään, ettei tuomiotani tänä yönä pantaisi täytäntöön. Esikunnasta palattuaan ilmoittivat miehet, että kuusi venäläistä sotilasta on saanut määräyksen suorittaa ampuminen, joten heistä ei kukaan pääse kelloni perijäksi.

Leikki sijansa saakoon, sanoi akka, kun sika nenän vei.

Tullessaan he toivat leipää ja makkaraa, joten sain itseni hyvin ravituksi. Sinä yönä ei kuitenkaan tapahtunut mitään, joten turhaan odotin kuolemaani. Seuraavana iltana tuli vaunuun Hämäläinen niminen punasotilaiden päällikkö tuoden leipää, voita, paistettua lihaa ja piirakoita.

Tunsin eväät kotoisiksi ja kysyin Hämäläiseltä, mistä hän oli ne saanut. Ilkeästi irvistäen hän vastasi: "Veljesi ja poikasi olivat täällä."

Kun pyysin omaisiani tavata, niin poikani tuotiin vaunuun ja sain vaihtaa hänen kanssaan muutaman sanan, sekä annoin hänelle kelloni kotiin vietäväksi.

Seuraavana iltana minut muutettiin erikoiseen vankivaunuun, jonne myöskin kohta tuotiin eräs pietarilainen tuttavani, joka oli mennyt komissario Palmulta pyytämään minun vapauttamistani.

Helmikuun 11 p:nä kuulusteli minua Vilppulan rintamalta tullut punapäällikkö, Kettunen nimeltään. Tämä ruma, rokonarpinen, herra karjui kuin leijona ja joka toinen sana oli karkein kirous. Ei minua yleensä voitu sanoa herkkähermoiseksi, mutta tämän herran kärjunta oli niin kamalaa, että vielä vuosia jälkeenpäin olin unessa usein sen kuulevinani.

Nyt kuulustelun päätyttyä jouduin teljetyksi vaunussa sijainneeseen pieneen koppiin, missä hädintuskin mahduin istumaan, ja noin kolmen vuorokauden pakollinen paasto oli taas edessä. Sitten seurasi jälleen kova kuulustelu. Järvinen niminen fisikaali osoitteli minua pistoolilla ja edellämäinittu Kettunen seisoi paljastettu sapeli kädessä vierelläni. Kuulustelun lopulla kutsuttiin viereisestä huoneesta neljä miestä, jotka kauhukseni tunsin naapurikylän miehiksi. Komissaarin kysymyksen: "Tunnetteko tämän Suokkaan"? He vastasivat myöntävästi ja lisäsivät: "Jos meillä olisivat aseet käsissä ampuisimme heti tämän miehen."

Sitten he vielä todistivat, että tämä on jokseenkin jokainen viikko kuljettanut asekuorman nimismies Seitolalle. Väitin, että heidät on palkattu puhumaan minua vastaan, mutta pyysin yhtä heistä viemään terveisiä kotiini, sillä todella luulin jo, etten sieltä elävänä palaisi.

Vietin taas useita odotuksen päiviä vankivaunussa, kunnes helmikuun 20 päivän vastaisena yönä vaunumme, jossa meitä oli useita kohtalotovereita, alkoi liikkua. Lisäksi huomasin kummastukseksi, että vaunumme oli liitetty Raassulin junaan. Toksovan eteläpuolella ajattelin hypätä junasta pois, mutta siinä oli niin kova vauhti, etten uskaltanut. Rusinan asemalla tulivat junan pysähtyessä vartijat vaunuun ja sain heidän välityksellään vähän ruokaakin, taas pitkästä aikaa.

Vartijat kertoivat nyt avomielisesti, että junassamme on 5 veturia, 52 vaunua, 700 sotilasta, 9 tykkiä ja 36 konekivääriä, sekä suuret määrät ampumatarpeita. Tämä kaikki oli Rautua vastaan tehtävää hyökkäystä varten. Karkausmietteeni raukesivat ylläolevan kuultuani.

Raassuliin tultaessa kuului junan päässä olleesta panssarivaunusta kaksi tykin laukausta ja vartijat kertoivat näiden olevan merkkilaukauksia Raudun asemalla oleville joukoille, että ne tietäsivät tulla tänne ja liittyä mukaan. Samalla he kertoivat että 21/2 oli Metsäpirtistä tullut 30 Laatokan länsirintamalta kotoisin olevaa punakaartilasta ja liittyneet Raassulissa olleeseen venäläiseen joukko-osastoon.

Junamme saapumispäivänä tekivät punaiset ensimmäisen hyökkäyksen Suomen puolelle Raassulin ja Liippuan kyliin, joista illalla palatessaan toivat saaliina lemmiä, suuren määrän sikoja, sekä muuta kaupoista ja maataloista ryöstettyä tavaraa. Tavaroita saattamaan oli otettu joukko rajakylän isäntiä hevosineen. Täällä heidät vangittiin ja sijoitettiin samaan vaunuun, jossa minä olin.

Helmikuun 23 p:nä punaiset valloittivat Raudun aseman, mutta juna pääsi sinne vasta seuraavana päivänä, sen jälkeen, kun joukot olivat lapioineet Raassulin ja Raudun väliseltä rataosalta lumen pois. Heti Rautuun päästyään aloitti panssari-vaunu ankan tykkitulen kirkonkylää vastaan.

Helmikuun 26 p:nä tuli Suomessa olevalta venäläisen sotaväen päälliköltä määräys, että venäläisten sotilaiden oli poistuttava Suomesta.

Tällöin 650 sotilasta kulki rajan yli Venäjälle takaisin ja Raudun asemalle jäi vain 70 suomalaista punakaartilasta. Tästä asiantilasta suunnittelimme toimittaa tiedon Suomen valkoisille joukoille, vaan siihen ei tullut tilaisuutta, ja jo 28/2 tuli taas Pietarista 1500 punasotilasta aloittaen heti ankarat sota-toimet Suomen valkoista armeijaa vastaan. Tämän päivän illalla tuli venäläinen punaupseeri ja 5 sotilasta vaunuuni. Upseeri antoi minulle rasian tupakkaa sekä komensi yhden sotilaista tuomaan leipää ja lihasäilykepurkin. Siinä syödessäni tuli yksi suomalainen punainen vaunuun ja kauheasti kiroillen selitti venäläisille vartijoilleni, että turhaa näitä lahtareita on täällä ruveta syöttämään ja hän olisi valmis heti tuolla metsän reunassa antamaan näille ikuiset leipäkortit. Venäläiset vartijat eivät tähän kuitenkaan suostuneet ja niin sainkin olla rauhassa pitemmän aikaa.

Jatkuu vielä seuraavassa numerossa.

Illan virkku, aamun torkku, se tapa talon hävitti.

*

Mikä tuulelt tulluo, se viheltäin männyö.

*

Äänenko kuuluo, ni miehen tun-tuo, nenänko näkkyö, ni nimeki tietää.

Salomonin tuomio

Keisarivallan aikana oli Sakkolan miesten tapana käydä Pietarissa an-siotöissä. Niihin kuului muun muas-sa kevättalvisin tapahtuva jäänäjo, joka suoritettiin tavallisesti urakka-työnä jonkun kauppiaan toimeksi-annosta. Jäitä ajettiin suuret mää-rät kauppiaiden kellareihin. Siihen aikaan kun ei vielä tunnettu ko-neellisia jäähdytyslaitteita. Jään-ajoporukkaan kuului tavallisesti kolme miestä ja hevonen.

Allekirjoittaneen kotikylässä oli kolme veljestä Aatami, Juhana ja Antti, joista Aatami oli vanhin. Aatami ja Juhana olivat luonteel-taan vakavia ja totisia. Juhana oli tunnettu voimamies, jolla oli kädet-kin kuin leipälapiot. Nuorin veli Antti oli iloinen vekkuli, jolla oli aina kujeet mielessä. Veljekset oli-vat taas eräänä talvena urakoimas-sa erään pietarilaisen kauppiaan jääkellaria täyteen. Työjärjestys oli veljeksillä sellainen, että Aatami irroiteli jääkapanoita Nevasta jos-sain siinä Lithenin sillan seutuvilla. Juhana ajoi hevosta ja Antti oli apumiehenä. Jäänajajien tie kulki edellämaintun sillan vierestä ylös kaupungille. Tämän tien lähellä oli avanto, jossa kaupungin naiset kä-vivät huuhtomassa pyykkiä.

Eräänä kauniina, aurinkoisena päivänä Juhana ja Antti olivat me-nossa jääkuorman kanssa kau-pungille. Juhana seisoi reen kan-noilla ja Antti seurasi perässä kä-vellen. Avannon luona Antti huo-masi, että siinä kyykki aika muka-van näköinen »maatуска» pyykkiä huljuttelemassa. Silloin tietysti se vanha »häntäheikki» kuiskasi hänen korvaansa, että nyt on hyvä tilai-suus kujeilla. Niinpä Antti poikke-

sikin tieltä avannolle ja koppasi venakkoa takamuksista. Mutta sii-täkös nousi hirmuinen prosessi. Ve-nakko alkoi huutaa »kortavoita» kuin hengenhädässä. Poliisi sattui-kin olemaan aivan lähellä sillankor-vaa ja saapui kohta paikalle. Eikä Antin auttanut muu kuin lähteä »utseskalle» (poliisikamarille) naisen syyttämänä. »Utseskalla» oli monta »kortavoita» ja Anttia rupesti jo pe-lottamaan. Pääherra otti tuojan ra-portin käsiteltäväksi. Kun nainen esitti syytöksensä vähän liioitellen, kysyi tutkija Antilta: — Minkä ta-kia te näin teitte? — En mie mittää erikoista tarkoittant. Ku ol nii mu-kava tilaisuus, ni mie vähä tulin kopanneeks. En mie uskont, et ve-näläine tyttö tuost nii käyp korta-voita huutamoa. Suome tyttö ois korkeintaa lyönt māräl vaattiel korvil. »Utseskan» komisaario har-kitsi hetken päätöstä. Sitten hän komensi Antin laskemaan housut alas — kaiketi siihen tyyliin kuin Lindgren Linnosvuota, mutta ei aseella uhaten. Antti päästeli vähän arastellen housujaan. Hän pelotti, että ne rupeavat lyömään paljaalle pyllylle. Kun housut olivat alhaalla kintuissa, komennettiin Antti sa-maan asentoon, missä nainen oli ollut avannolla. Antti odotti jänni-tyksellä, milloin ne rojauttavat, mutta komisarius sanoikin vena-kolle: — Koppa sinä nyt samalla tavalla Suomen poikaa kuin hän sinua! Venakko syljeskeli, luki »sorttia» ja lähti. Antille sanottiin, että nyt saat mennä, mutta älä toiste tee samaa temppua avannolla. Se oli nokkela ratkaisu jutulle, oi-kea Salomonin tuomio.

E. Leinonen

Rajapyykkejä

85 vuotta täytti 1. 2. -61 vanha-emäntä Katri Nihti, o.s. Härmäläi-nen Punkalaitumella. Kotoisin hän on Sakkolan Ojaniemestä ja siellä jo teki pitkän ja ansiokkaan päi-vätyön.

80 vuotta täytti johtaja Vilho Auramo helmikuun 19 p:nä 1961 kotonaan Lempäälän Kuljussa. Sakkolalaisille hän oli tuttu nuo-ruuden päivästä asti, jolloin oli siellä maatalousneuvojana. Myös Sakkolan korvauslautakunnassa hän oli mukana varsinaisen toi-mensa ohella.

Osuusliike Hankkijan siemen-osastonhoitajana hän toimi eläke-ikänsä asti.

75 vuotta täytti jo 17. 12. 1960 emäntä Loviisa Makkara, os. Vis-kari. Kotoisin hän on Sakkolan Volossulasta. Korkeasta iästään huolimatta hoitaa hän vielä emän-nän tehtäviä huolella ja ahkeruu-della.

75 vuotta täytti 3. 1. -61 Eliisa Kuriikka, o.s. Halonen, kotonaan Vesilahdessa. Kotoisin hän on Sak-kolan Petäjäjärveltä, missä jo teki pitkän ja tuottoisan elämäntyön kotitalouden piirissä.

70 vuotta täytti 3. 1. -61 Eliisa Koiranen, ent. kunnansihtööri Juho Koirasen puoliso. Heillä on talo ja tila Lempäälän Miemalassa, sekä toinen koti Turussa, joissa he vuo-roin asuvat. Kotitalouden hoito ja marttatyö on ollut rouva Koira-sen sydämen asioita.

60 vuotta täyttää Juho Kallonen (Seppälän Juho) Viialassa huhti-kuun 11 päivänä 1961. Kotoisin hän on Sakkolan Lapinlahdesta ja oli kotipaikkakunnallaan paljon käytetty henkilö kunnallisissa ja muissa tehtävissä, joista tulisi pit-kä luettelo. Kunnallisten tehtä-viensä ohella hän oli innokas osuustoimintamies, kuuluen mm. osuuskaupan ja osuuskassan hal-lintoelimiin.

Kuolleita

60 vuotta täytti 20. 1. -61 emän-tä Emilia Pärssinen, o.s. Kallonen, Punkalaitumella. Jo verrat-tain nuorena leskeksi jäätyään, on hän joutunut yksin vastaamaan talouden hoidosta siksi, kunnes lapset ovat täyskykyisiksi varttu-neet.

50 vuotta täytti 15. 2. -61 emän-tä Selma Pyelkäs, o.s. Ollikainen, Punkalaitumella. Sakkolan Hapa-laisissa hän emännöi parhaan nuo-ruutensa ajan ja nyt on sotien jälkeen jatkanut kotitalossaan Punkalaitumella.

90 vuotta

90 vuotta täytti 7. 2. vanha-emäntä Anni Karppanen, o.s. Lamppu Lempäälän Kuivaspäässä. Hän on syntynyt Sakkolan Riis-kassa. Anni Karppanen oli pereh-tynyt jo nuorena maitotalousalaan ja toimi Sakkolan ensimmäisen meijerin meijerskana Lampun mei-jerissä kirkonkylässä. Hän oli eri-koisen taitava voin valmistaja. Lampun meijerin voita vietiin jo-pa Pariisiin asti. Solmittuaan vuonna 1893 avioliiton Mikko Karppasen kanssa hän siirtyi hoi-tamaan maatilaa emännän tehtä-viä. Mieheensä varhaisen kuoleman jälkeen Anni Karppanen joutui yksin huolehtimaan talonpidosta ja kuuden lapsensa kasvatuksesta. Korkeasta iästään huolimatta hän

26. 12. 1960 kuoli kotonaan Lem-päälässä emäntä Hilma Suokas, o.s. Hyytiäinen 64 vuoden ikäisenä. Ko-toisin hän oli Sakkolan Kivinie-mestä. Jo nuorena hän jäi leskeksi ja asui yhdessä anoppinsa kanssa, hoiti taloutta ja kasvatti lapsensa. Molemmat pojat kaatuivat sodas-sa maansa ja kotiseutunsa puoles-ta taistellessa.

Marttatyöhön hän osallistui uut-terasti. Luonteeltaan oli vainaja erittäin sopeutuva, niin perhepii-rissä, kuin naapurienkin kesken.

Suremaan jäivät: tytär perhei-neen, iäkäs anoppi sekä joukko muita sukulaisia ja ystäviä.

Tammikuun loppupuolella tänä vuonna saatettiin haudan lepoon Eemil Lampun leski Elna Lamp-pu, o.s. Nuora, Vesilahdella. Vai-naja oli vasta 52 vuotias, mutta ankara syöpätauti katkaisi elä-mänlangan. Kotoisin hän oli Sak-kolan Petäjäjärveltä.

pystyy nytkin liikkumaan omin avuin ja on tehnyt aina viime vuosiin saakka käsitöitä. Hän asuu nykyisin nuorimman tyttärensä luona, jonne oli merkkipäivän joh-dosta saapunut useita sukulaisia ja tuttavita tervehtimään pirteää vanhusta.

Anni Karppanen 90-vuotispäivänään

Anna Kuparisen runoja

PÄÄSIÄISAIKA

Kas, kun ilmat lämpenyöt,
nyt on hauska olla.
Lapsetkoa ei tuvas kestä,
juoksuot kartanolla.

Tuuli lauha lehyttellyö
pihapuihen oksii.
Vaari halkovajassaase
hellapuita toksii.

Lirisyö ja Iorisuo
kohta kaikkialla.
Kattoloilta lumet liukuu
suurell sohinalla.

Ollaa vaan nyt onnellissii,
nähhää kesäst unnii.
Kohtapuolie alkaat taas
Kanatki jo munnii.

MIETELMÄ.

Miettii täällä ihmislapset
ajan ongelmaita.
Toisten kulku tasaista,
toiset kahlaa soita.
Kulkea vain jokaisen
täytyy — elonlatu,
vaikka jalka, horjahtain,
ei keskitielle satu.
Soutaen ja huopaillen,
näin lasketellaan rantaan,
kunnes pursi pienoinen
töksähtääpi ... santaan.

MERKKIPÄIVÄ

Paavo Paukku ja vaimonsa Emi-lia, o.s. Naskali tulevat 12. 3. -61 cleeeksi avioliitossa 50 vuotta, jo-ten heille lähestyy yhdessäolon kul-taisten vuosien, kultainen merkki-päivä.

Lehtemme onnittelee tätä rei-pasta, työteliästä paria, joka on yhteistaipaleellaan saavuttanut sen virstantolpan, jonka luokse venä harva aviopari yhdessä ennättää.

Katri lampuodin tytär

III

Kirj. Odelma

Katri ei ollut koskaan käynyt hovin sisäpuolella, eihän hän sellaista osannut kuvitellakaan, että hän, lampuodin tytär voisi kurkistaa kerran sinnekin, sisimpään, missä nuo hienoilta tuoksuille lemahtelevat mampsellit asuivat.

Parooni itse harvoin kävi täällä hovissaan, mutta hänen sisarensa asuivat täällä vakinaisemmin. He olivat jo vanhahkoja, elämäkohlut kokeneita naisia. Pietarin ja Moskovin palatseissa he olivat liehuvin helmoin tanssien rytmeissä keikistelleet ja elon hurmasta osansa saaneet, elämänilon maljan pohjaan juoneet. Nyt he täällä elivät hiljaiseloa ja tällä kertomuksemme hetkellä hovin ikkunoista rauhallisina katselivat Petäjärven peilityyntä kuvastinta, sekä petäjien huojuntaa järven rantajyrkänteissä.

Katri astui sisäköön perässä hovin saliin ja jäljitteli sisäköön tekemää syvää niausta niin luontevasti, että se kiinnitti paronittarenkin huomiot ja tämä tiedusteli sisäköltä: »Ken tällainen kaunis tyttö on?» Sisäkö kääntyi Katrin puoleen selittäen, että paroonitar kysyy nimeäsi. »Katri Kopperoinen», tyttö vastasi kirkkaan selkeästi ja teki uuden niijauksen, sulavin kumaruksin.

Paronitar naurahhti ja taputti tyttöä poskelle.

Sali oli avara ja sen seiniltä katselivat ylpeät paroonit, nuo menneiden sukupolvien karskeat käskijät. Heidän katseensa olivat kuin kotkan, kauaksi tähyävät, arojen loputonta rajaa hakevat. Katria aivan pelotti, noiden katseiden alla kääriessään isoa turkkilaismattoa rullalle, viedäkseen sen rannalle tuultumaan ja puhdistettavaksi. Hän ei huomannutkaan, milloin paroonitar ja sisäkö olivat poistu-

neet, ennenkuin ojentautui työstään ylös. Hän oli yksin hämääntynyt tunteissa huoneessa, vain kuvien kylmä katse seuranaan. Akkunoissa riipuvat tummat, raskaat, verhot estivät kesäisen kirkkauden pääsemästä sisälle. Oh... Miten on niin kummallisen hiljaista...? Eikö ketään ole missään...? Tuntuu kuin ovi avautuisi ja joku liikkuisi. — Kuka siellä? hän sopertaa. Ei kuulu vastausta. Katrin hätääntynyt katse etsii, etsii... Silmissä tuntuu kuin salin hämäryys tihenisi... pelottaa. Mieleen muistuvat Mikkolan Leenan karmivat kertomukset hovin kummituksista. Silmät laajentuen Katri kuuntelee, miten salin salaperäinen hiljaisuus liikkuu, häntä kietoen. Mitään ei kuitenkaan tapahtu.

Vihdoin ovi avautuu ja sisäkö saapuu. Vapautuneena Katri muistaa työnsä ja hän alkaa nostaa mattorullaa lattialta, minkä he yhteisvoimin kantavat ulos kärryille, toisten joukkoon. Katri tarttui ohjiin ja alkoi ajaa mäkeä alas pyykkirintaan. Keskellä mäkeä jo alkoi metsän lomitse vilkkaa järven pinta ja samalla kuului pyykkikarttujen tahdikasta läiskettä. Niitä hovin pyykkipiäit heiluttelivat, polviinsa asti rantavedessä seisten, helmet korkealle kuoraistuna ja kintut punottaen.

Katrin alkaessa purkaa mattoja rannalle, saapui siihen sisäkökin ja yhdessä he sen ison maton kantivat saunan kuistin kaiteelle. Venäjän kielellä sekä kovasti murtaen suomeksi puhellen ja käsiään levittellen sisäkö koitti Katrille selvitettää, että hänenkin apuaan tarvittiin maton puhdistamisessa, sillä eihän sitä sopinut heittää suureen vesitiinuun muun pyykin sekaan.

Kun sisäkö tuntui olevan puhe-lias ja hänen puheluunsa sisältyi niin paljon suomalaisiakin sanoja, tosin murteellisia, että Katri alkoi melkoisesti ymmärtää hänen melkskaustaan, niin Katri sai mielijohdeen, koittaa varovasti johtaa keskustelun siihen suuntaan, että saisi mahdollisesti selvityksen hovin salissa tuntemaansa kummalliseen tunteeseen. Hän vieläkin tunsikin värisyttävää pelkoa, kun kokemustaan muisteli.

Sisäkö tuntui ymmärtävän suomenkieltä paljon paremmin, kuin osasi sitä puhua ja ymmärtäväisen osaaottavasti kuunteli pää kallellaan Katria, hänen selostaessaan kokemuksiaan siellä ylhäällä hovissa.

»Lapsukainne, teme olla Bilidda hengi, mige sinu kuulla. Teme hjuva hengi, jei teme olla paha.»

Päästyään alkuun sisäkö kertoi puutteellisella suomenkielellä tarinan, mikä, sen mukaan kuin Katri sitä ymmärsi, kuului suomennettuna näin: »Minä olen sen nähnytkin. Vain talvella, kun täysikuun kylmä valo luo varjoansa huoneiden autiuteen, hänen näkee liikkuvan. Kauniinhentona, katseessa raukeuden loiste, se silloin yön hiljaisissa huoneissa kulkee.»

Kuka hän on? kysyi Katri arasti.

»Hän... öinen kulkija, oli aikoinaan keisarinna Katariina II hovi-neito, saksalainen aatelisneiti, Bilida nimeltään. Kun nuori komea kapteeni Boris Shernikoff, jota Katariina II piti rakastajanaan, kohtasi Bilida-neidon hennon kauniina hovin loistavissa juhlissa, syttyi rakkaus nuorten välille, rakkaus sellainen, että se uskalsi uhmata mahdollista tsaaritarta, asettumalla hänen halujensa esteeksi — tavallaan.

He pakenivat salaa yli rajan Suomeen, kapteenin enon kartanoon, tänne Petäjärven hoviin ja olivat siinä uskossa, ettei heidän yöllistä retkeänsä mikään sellainen

silmä nähnyt, josta vaaraa olisi. Täällä kaukana tsaarittaren hovista he tunsivat olevansa turvassa näiden hiljaisten metsien keskellä. Pienen metsäjärven rauhaisella rannalla sijaitsevassa maakartanossa he tahtoivat viettää ja elää nuoren onnensa hurmaa.

Mutta valtiaan sormet ovat pitkät ja ne pystyvät hoitelemaan monihaaraisen urkintaverkon. Nuorten paon huomattuaan tsaaritar mustana vihasta vannoi: »Yksikään nainen maailmassa ei rankaisematta saa viedä luotani miestä, jonka minä olen uhrikseni valinnut.»

Niinpä eräänä helmikuun yönä, kun pakkasen nyrkkit ryskyttivät metsän puita ja rakennusten nurkkia, kun Losken korvessa sudet ulvoen valittelivat kypäliensä jäätymistä, hovin koivukujaa pitkin ratsasti kasakkapartio, keihäiden kylmä teräs kuutamossa välkehtien.

Tsaarittaren kosto saapui, kylmänä ja kaameana.

Partion käynti oli lyhyt. Kohta se ratsasti takaisin kohti aamun kylmää kajoa, mutta sen jättämä jälki oli järkyttävä ja verinen. Välikivalta oli jälleen näyttänyt mahdinsa. Rakkaus oli antanut uhrin, mutta sen Jumalaista alkuperää, sen todellista olemusta, ei voi koston keihäs maahan iskeä. Se elää, lämmittää ja liikkuu — niin liikkuu... Sen liikunnan sinäkin tänään siellä salissa yksinollessasi vaistosit.»

Kertoja oli koko tarinansa ajan pidellyt Katrin käsivarresta, kuin vaistomaisesti jotain turvaa hakien ja ote irtosi hitaasti vavahdellen, kun kertominen oli päättynyt. Hänen katseensa siirtyi päivänpaisteille järvelle, missä sorsapari souteli vierekkäin kaulat koreasti kaarella ja syvä huokaus purkautui naisen rinnasta.

Sinne katsoi Katrikin, mutta hänen ajatuksensa siirtyivät Tervalammin rannalle, jonka päilyvää

Aleksanteri Aavalle muistopatsas

Pari vuotta sitten heräsi Suvanto-Säätiön piirissä ajatus pystyttää edesmenneelle sakkolalaiselle kirjailijalle Aleksanteri Aavalle muistomerkki. Säätiön valtuuskunta päätti vuosi sitten alustavasti patsaan hankkimisesta ja antoi säätiön hallituksen tehtäväksi asian eteenpäin hoitamisen. Hallitus pyysi sakkolalaisyntyistä taitelijaa Onni Pursiaista tekemään patsasluonnoksen. Nyt on asia ehtinyt niin pitkälle, että Suvanto-Säätiön hallitus hyväksyi taitelijaa Pursiaisen kipsisen patsasluonnoksen 7. 2 -61 Lempäälässä pitämässään kokouksessa. Muistomerkkin tulee muodostamaan kirjailijan pronssinen rintakuva graniittijalustalla ja patsaan koko korkeudeksi tulee noin kaksi metriä. Muistomerkkin sijoituspaikkaa ei ole vielä ratkaistu. Säätiön valtuuskunta ratkaisee ensi keuhkokuksessaan sijoituskysymyksen. Ehdolla on sekä Lempäälä että

Muistomerkkin kipsimalli

Punkalaidun. Lempäälässä on tarjolla ainakin kaksi paikkaa: Mainiemi Oy:n piha-aukio kirkolla ja Haparaisten Nuorisoseuran talon piha Kuljussa. Muistomerkki paljastetaan todennäköisesti Sakkolajuhlien yhteydessä.

Toimituksen sana

Kiitämme kaikkia ystäviämme, jotka ovat avustaneet kirjoituksilla ja samalla kohdistuu kiitoksemme asiamiestemme uutteraan työhön.

Niille myöhästyneille tilaajille, jotka eivät vielä ole ennättäneet uusia tilaustaan huomautamme, että kaikkia numeroita saa pitkin vuotta, sillä otamme vähän yli-painosta. Kirjoittakaa osoitteet tekstaamalla, muuten voi tulla sekaannusta paikannimisissä.

Toimitus.

pintaa katsellen hänkin oli tuonnoin seisonut luutnanttinsa vierellä. Oliko hänenkin kohtalonsa elää vain muistojen lämmössä, joskin tosin kauniiden ja rauhallisten?

Hovin kello soi. Ropottipäivä oli päättynyt.

Petäjärven Martat

kokoontuivat vuosikokoukseensa 29. 1. 61 V. Ryypön taloon Vesilahdessa. Avauspuheessaan yhdistyksen puheenjohtaja Hilja Ryypö totesi kuluneen vuoden toiminnan pääpiirteissään kulkeneen edellisten vuosien viitoittamaa tietä tutujen tehtävien merkeissä.

Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin ruustinna Salme Laatikainen ja pöytäkirjaa piti emäntä Asta Valkonen. Yhdistyksen rahastonhoitaja Hilka Suikkanen esitti vuosikertomuksen, mikä sellaiseen hyväksyttiin.

Tilit ja tilintarkastajain lausunto esitettiin. Tilit hyväksyttiin ja tili ja vastuuvapaus tilivelvollisille myönnettiin.

Kuluvan vuoden toimintasuunnitelmaan sisältyy mm. vierailuja

Suvannon-Seutu

ilmestyy v. 1960 6 kertaa vuodessa ja maksaa 250 mk vuosikerta. Ilmoitusmaksu halpa ja suuremmista ilmoituksista alennus.

Toimituksen osoite:
Kulju 16.
Palomäki

Toimitus

Päätoimittaja: Santeri Ollikainen. Toimitussihteeri Eero Nas-kali.

Muu toimituskunta: Yrjö Raaska, Ester Pitkänen, Viktor Ryyppö ja Helmi Uosukainen.

naapuriseurojen kesken ja muu toiminta entiseen tapaan. Hautausmaakurssit järjestetään. Johtokunnan talousarvio vuodelle 1961 hyväksyttiin.

Jäsenmaksu on edelleen 100 mk.

Yhdistyksen puheenjohtajaksi valittiin edelleen Hilja Ryyppö, varapuheenjohtajaksi Helena Raaska ja johtokunnan erovuoroiset jäsenet: Hilikka Suikkanen, Kerttu Virolainen, Salme Laatikainen ja Toini Valkonen valittiin uudelleen sekä uudeksi jäseneksi johtokuntaan emäntä Aino Nuora. E.m. lisäksi kuuluvat johtokuntaan Amalia Ryyppö ja Maria Virkki.

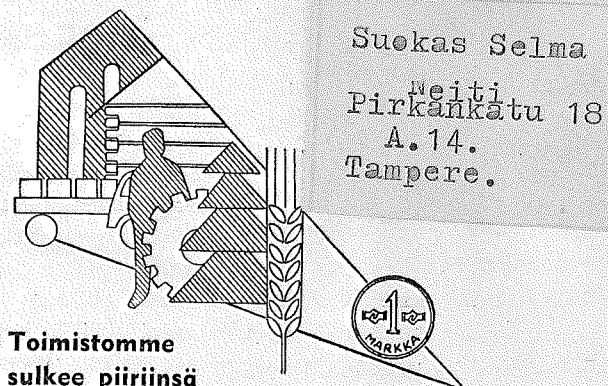
Tilintarkastajiksi valittiin Annikki ja Kalervo Laitinen, varalle Helmi ja Arvi Kallonen. Päätettiin muistaa kukkatervehdyksin yhdistyksen sairaana olevia jäseniä.

Esitettiin piiriliiton kirjelmä ja keskusteltiin vielä erinäisistä toimintaa koskevista asioista. Lopuksi nautittiin kokoustalon pöydän antimia.

Saunanlämmittäjällä ei saa olla pitkää kohennuskeppiä.

*

Mist sie tulet? Mänisit sie sinn?

Toimistomme
sulkee piiriinsä
kaikki elämänalat.

Tampereen Seudun Osuuskassa

MAASEUTUVÄKI.

Viisi palvelusvalmista konttoriamme: Lempäälässä, Viialassa, Kuljussa, Sääksjärvellä ja Säijässä ovat käytettävissänne varoja sijoittaessanne, edullisesti, myöskin tarvitessanne luottoa tarpeisiinne.

Kääntykää luottamuksellisesti puoleemme kaikissa raha-asioissanne.

Lempäälän Seudun Osuuskassa

Television näkyvyys on jo hyvä

suurella osalla sakkolalaisten asuma-aluetta. Tiedustelkaapa TV:n hankinnassa ehtojamme. Toimitamme, kuljetuksista laskutamatta, pitempienkin matkojen päähän.

Omaamme Sähkötarkastuslaitoksen myöntämät antenniurakoitsijaoikeudet koko maassa.

Myöskin silloin, kun tarvitsette pesukoneen tai muun sähkötalouskojeen, kannattaa kysyä meiltäkin.

RAASKAN SÄHKÖLIKE

VALKEAKOSKI
Sääksmäentie 17
Puh. 810

VESILAHTI
Po. Lempäälä Mantere
Puh. Koski 41